

ματος, καὶ συνίσταται εἰς τὸ νὰ πηδᾷ τις εἰς ἀσκὸν πλήρη οἴνου ἢ ἐλαίου, καλῶς ἠλειμμένον ἔξωθεν. Ὅστις κατορθώσῃ νὰ μείνῃ ὄρθιος ἐπὶ τοῦ ἀσκῶ, λαμβάνει τοῦτον ὡς ἄθλον. Δύο ἦσαν οἱ προτεθέντες ἀσκοί, καὶ δύο οἱ εὐτυχεῖς νικηταὶ οἱ ἀπκαγόντες αὐτοὺς, ἀφ' οὗ τινὲς κατεκυλίσθησαν ἐκ τῶν ὀλισθηρῶν τούτων βάσεων, εἰς καγχασμούς κινῶντες τὸν περιεστῶτα ἄθλον. Τὸ δὲ τελευταῖον ἀγώνισμα ἦν ἡ φοινικοθασία, ἢ ἡ ἀναρρίγῃσις εἰς ἰστὸν τοσοῦτον ἠλειμμένον, ὥστε μόλις ὁ τριακοστὸς ἀποπειραθεὶς κατώρθωσε ν' ἀναβῆ ἕως τῆς κορυφῆς, καὶ νὰ λάβῃ τὸ πρῶτον εἰς αὐτὸν προσδεδεμένον ἄθλον, ἀργυροῦν ὠραλόγιον μετὰ τῆς ἀλύσου αὐτοῦ, οἱ δὲ μετ' αὐτὸν ἐπόμενοι ἔλαβον τὰ λοιπὰ περὶ τὴν κορυφὴν ἐκ στεφάνης ἐξηρτημένα ἄθλα. Ἀφ' οὗ δ' ὁ κήρυξ ἀνήγγειλε μεγαλοφώνως καὶ τούτου τοῦ ἀγῶνος τὸ τέλος, προσέειπε μετὰ ταῦτα· « Ἐλήξεν ἡ πρώτη Ὀλυμπιάς! Λύσις Δεῶ! » Καὶ οὕτω δύοντος ἤδη τοῦ ἡλίου τῆς ὠραίας ταύτης ἡμέρας, ἔληξεν ἡ πρώτη αὕτη πανελληνίας πανήγυρις, καὶ τὸ πλῆθος ἀπῆλθε οὐ μόνον θεάματος γευσάμενον διασκεδαστικωτάτου, ἀλλὰ καὶ ἐνόησαν τινα λαβὸν τῶν ἀρχαίων ἐκεῖνων ἀγῶνων, οἵτινες τοσαύτην φιλοτιμίαν ἐνέπνεον εἰς τοὺς προγόνους ἡμῶν. Περίεργος μᾶς ἐφάνη ἡ φιλοπροσωπία ἐγγχωρίου τινὸς ἐρημερίδος ὑπὲρ τοῦ δρόμου καὶ ὑπὲρ τῆς φοινικοθασίας, ἐναντίον δὲ τῶν λοιπῶν ὄλων ἀγωνισμάτων, διότι, λέγει, δὲν πρέπει ν' ἀκολουθῶμεν δουλικῶς ὅλα τὰ τῶν ἀρχαίων, ἀλλ' ἀποβλέπωντες εἰς τὸ τοῦ ἔθνους καὶ τὸ τῶν καιρῶν πνεῦμα, ἔπρεπε ἀντὶ τοῦ δίσκου καὶ ἀντὶ τοῦ ἄλματος, ν' ἀντικαταστήθῃ ὁ πυροβολισμὸς καὶ ἡ λεμβοδρομία. Παραδόξως ὅμως λησμονεῖ ὅτι ἂν ὑπάρχουσιν ἀγωνίσματα ἐθνικὰ, ἀγωνίσματα διαμείναντα ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Ὁμήρου μέχρι τῆς σήμερον, ἀναπόφευκτα εἰς πᾶσαν ἐορτὴν καὶ εὐωχίαν τοῦ ὄλμου, εἰσὶ ταῦτα τὸ ἄλμα, τὸ πῆδημα εἰς τὰς τρεῖς, καὶ ὁ δίσκος, τὸ λιθάρι, περιαδόμενον καὶ ἐν τοῖς δημοτικοῖς ἄσμασιν, ὅπου ὁ χάρος διαγωνίζεται εἰς αὐτὸ πρὸς τοὺς λεβέντας. Λησμονεῖ προσέτι ὅτι ἂν, κατὰ τὴν πρότασίν τῆς τὸ ἀκόντιον, τὸ γνωστότατον καθ' ἅπασαν τὴν ἀνατολὴν *Τζιρίτ*, ἀντικαθίστατο διὰ πυροβολισμῶν, ἐκ τοῦ περιεστῶτος πυκνοῦ πλήθους πολλοὶ θὰ ἐπιπτον θύματα τῆς παραχωρήσεως ταύτης εἰς τὸ νεώτερον πνεῦμα, καὶ τέλος ὅτι ἡ λεμβοδρομία, ἐκτὸς τοῦ ὅτι θὰ ἦν καὶ αὕτη οὐχὶ νεωτερισμὸς, ὡς φαίνεται ὑπολαμβάνουσα, ἀλλὰ καθαρὰ ἀπομίμησις τῶν ἀρχαίων, διότι κατὰ τὰ Παναθηναῖα πλαστὴ ναυμαχία ἐγένετο περὶ τὸ Σούνιον, ἐκτὸς τούτου, ἵνα περιληφθῇ καὶ αὕτη εἰς τῆς ἡμέρας ταύτης τοὺς ἀγῶνας, καὶ ἵν' ἀντικαταστήσῃ τὸν δίσκον ἢ τὸ ἄλμα, θὰ ἦτον ἀνάγκη νὰ πλημμυρήσῃ ὁ Κηφιστὸς τὸ ἀττικὸν πεδῖον, ὅπερ ἔχει τὰς δυσκολίας του. Διὰ τοῦτο φρονοῦμεν ὅτι τὰ γενόμενα ἦσαν προκριώτερα ὡς ἐγένοντο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

—000—

Τὰ ἅπαντα Γεωργίου Χ. Ζαλοκώστα Ἀθῆναι 1859.

« Ἄν καὶ δὲν εἶναι σήμερον καιρὸς νὰ ρίπτωμεν ἄνθη ἐπὶ τοῦ τάφου τῶν μνητῶν τῶν μουσῶν, ἂν καὶ ἡ πρὸς τὰ γράμματα καὶ τοὺς καλλιεργούντας αὐτὰ ἀγάπη παραχωρεῖ σήμερον, ἐν τε τῷ νῆρ καὶ τῇ καρδίᾳ τῶν λαῶν, τὰ πρωτεῖα εἰς ἄλλα αἰσθήματα ἰσχυρότερα καὶ ἱερώτερα, ταλμῶ ὅμως νὰ ἐλπίσω ὅτι οἱ ἀναγνώσται τοῦ φύλλου τούτου δὲν θέλουσιν ἀρνηθῆ τὴν συμπάθειαν αὐτῶν εἰς στρατιώτην ποιητὴν ἀποβιώσαντα μὲν πρὸ ὀλίγων μηνῶν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς αὐτονομίας Ἑλλάδος, γεννηθέντα δὲ ἐν Ἠπειρῷ, ὅπου κυματίζει εἰσέτι ἡ τῆς ἡμισελήνου σημαία. Ὁ ποιητὴς οὗτος ὑπῆρξεν εἰς τῶν προμάχων τοῦ ἐθνικοῦ ἀγῶνος, ὅστις ἐπερατώθη διὰ τῆς ἐλευθερώσεως ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ 600,000 Ἑλλήνων μόνον. Στρατολογήθη εἰς τὴν στρατῶ τῆς Α. Μ. Ὁθωνοῦ τοῦ Α', ὁ υἱὸς τῆς Ἠπειροῦ καθιέρωσε τὰς ὀλίγας ὥρας τῆς ἀναπαύσεως αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ πολυμύχθου τῶν ὄπλων ἐπαγγέλματος εἰς τὴν λατρείαν τῶν μουσῶν, ἄδων τὰς θλίψεις τῆς πατρίδος του, τὰς ἀβεβαίους τοῦ μέλλοντος ἐλπίδας καὶ τὰ ἐνδοξα ἔργα τῶν συμπολιτῶν του. Ἰμνησε τὸ Χάνι τῆς Γαβριάς, ὑπερασπισθὲν ὑπὸ εὐαρίθμων Ἑλλήνων στρατηγούμενων ὑπὸ τοῦ Ὀδυσσεῶς, κατὰ 40,000 Τούρκων τραπέντων μετὰ τὸν φόνον 500 ἐξ αὐτῶν. Ὅτε δὲ μετὰ ταῦτα ἡ Ἑλληνικὴ κυβέρνησις δι' ἀπανθρώπου νόμου ἐψήφισε τὸν ἀποκλεισμὸν τῶν ἑτεροχθόνων ἀπὸ τῶν τοῦ πολίτου Ἑλλήνος δικαιωμάτων, ἡ τύχη τοῦ Ζαλοκώστα πλησθεῖσα χολῆς, ἐξέχυσεν αὐτὴν εἰς ἐν τῶν ποιημάτων του, ὅπου οἱ κατὰ τὸν ὑπὲρ αὐτονομίας ἀγῶνα πεσόντες καὶ ἐν τῇ ἐλευθερᾷ Ἑλλάδι ταφέντες ἐτερόχθονες παρίστανται ὡς ἐκ τῶν ἰδίων τάφων ἐγειρόμενοι, καὶ ἐγκαταλείποντες τὴν γῆν ἧτις ἀρνεῖται νὰ ἀναγνωρίσῃ τοὺς ἀδελφοὺς καὶ υἱοὺς αὐτῶν ὡς ἰδιά τῆς τέκνα. Ἡ ἐπικήδειος συνοδία ἀναχωρεῖ ἄδουσα ὕμνον ἀποδημίας, πλήρη ὄνειδισμῶν καὶ ἀγερῶχος περιφρονήσεως.

Τὸ ὕφος τοῦ Ζαλοκώστα εἶναι σύντονον πάντοτε καὶ σοβαρὸν ἢ δὲ γλῶσσα καθαρὰ· ἀλλ' ἡ στιχοουργία στερεῖται πολλάκις ἁρμονίας. Οἱ εἰκόνες του ἀρύενται ἐκ τῆς ὑψηλῆς ἐκείνης καὶ ἀγρίας φύσεως, ἐν μέσῳ τῆς ὁποίας ἐγεννήθη καὶ διῆλθε τὰ πρῶτα αὐτοῦ νεανικὰ ἔτη. . . . Βεβαίως εἰς τὸ τέκνον τῶν κορυφῶν τοῦ Πίνδου καὶ τῶν Λωδοναίων δαπῶν ἢ ποιητικὴ μουσα δὲν ἐδύνατο νὰ ἐμφανισθῇ ῥοδοστεφῆς καὶ τὸ μειδιάμα τῆς ἠδυπαθείας ἔχουσα εἰς τὰ χεῖλη.

Ὁ Ζαλοκώστας ἐψάλε καὶ τὴν πτώσιν τοῦ Μεσολογγίου, καὶ τὸ ἄσμα τοῦτο ἐβραβεύθη κατὰ τὸν διαγωνισμὸν τῆς 25 Μαρτίου, καθ' ἣν ἡ Ἑλλὰς, τῶν ἀρχαίων αὐτῆς ἐθίμων ἀναμιμνησκομένη, πανηγυρίζει δι' ἐορτῆς ποιητικῆς τὴν ἐπέτειον τῆς

ἐπαναστάσεως αὐτῆς μνήμην . . . Ἄλλ' ὁ ἠπειρώτης οὗτος ποιητὴς ἔφερεν ἐπὶ τοῦ μετώπου ἐκ γενετῆς τὴν σφραγίδα τῆς δυστυχίας . . . Εὐθυμος καὶ ἐπὶ τῷ θριάμβῳ αὐτοῦ ὑψηλοφρονῶν ἐπέστρεφεν εἰς τὴν ἰδίαν ἐστίαν . . . Ἐκάλπεν ἡ καρδία αὐτοῦ ἐκ τῆς ἐπιθυμίας τοῦ νὰ συμμερισθῇ τὴν χαρὰν μετὰ τῆς οἰκογενείας του . . . ὅτε εἶδε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ πενθηφοροῦσαν . . . εἶδε φέρετρον . . . καὶ ἐντὸς αὐτοῦ ἐν τῶν ἀγαπητῶν του τέκνων . . . Τὸ δρέπανον τοῦ θανάτου προσέβαλε τὸ βρέφος, ἐνῶ τὰ χεῖλη τοῦ δυστυχοῦς πατρὸς ἐψυχον κατὰ πρώτην φοράν τὸ ποτήριον τῆς εὐτυχίας.

Διὰ τοῦ ποιήματος Ἀρματοῦλοι καὶ κλέπται (*) ὁ Ζαλοκώστας ἀνέβη εἰς τὸ ὕψος τῆς ἐποποιίας ἐν αὐτῷ διηγεῖται τὴν πρὸς ἀλλήλας μῆνιν δύο οἰκογενειῶν, τῶν ὁποίων ἡ μία ἀνήκεν εἰς τὴν φυλὴν ἐκείνην τῶν τῆς Ἠπειροῦ καὶ Θεσσαλίας ὄρεινῶν, ἧτις ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀρματοῦλοι, ἐχρησίμωσαν ἐνίκατε μέχρι τῆς ἐπαναστάσεως εἰς τὸν Τούρκον ὡς δογανον καταπατήσεως τῶν ἰδίων αὐτῆς συμπολιτῶν, κινουμένη εἰς τὸ ἀνόσιον τοῦτο ἔργον ἐκ μίσους κληρονομικοῦ καὶ μνησικαχίας ἀπανθρώπου· ἡ ἑτέρα δὲ ὑπὸ τὸ ὄνομα Κλέπται περιελάμβανε τοὺς ἄλλους ὄρεινους, τοὺς μείναντας πιστοὺς εἰς τὴν λατρείαν τῆς ἐλευθερίας καὶ τὸ πρὸς τοὺς τυράννους τῆς Ἑλλάδος μίσος.

Τόπος τοῦ δράματος τούτου εἶναι τὰ περίξ τῶν Ἰωαννίνων, καὶ τὰ εἰς τὰ διαυγῆ τῆς λίμνης αὐτῶν ὕδατα ἀντανακλώμενα ὄρη. Ὡ! μετὰ πόσης μελαγχολικῆς εὐαρεσκείας περιγράφει ὁ ποιητὴς τοὺς προσφιλεῖς ἐκείνους τόπους! « Φλέχθητε, κράζει, θεῶρα τῶν Μουσῶν . . . »

Καὶ φέρετ' ἡμ' ἐπὶ τὸντα τοὺς χρόνους τῆς δουλείας

Εἰς τ' ἄγχι καὶ ἱερὰ ἰδίαν τῆς Ἠπειροῦ

Βαίτω τοῦ Τυάρου τὸ βαρὸν χεῖρον περικαλύπτει.

Τὰ δάστη ἄρ' ἂν κίρται ἡ γὰρ ἡ κορυφή του·

Τὴν λίμνην ἐνθα χύνεται τὸ νεῦμα τοῦ Κικυῦτου,

Τὴν πόλιν, ἧτις παρ' αὐτὴν καλλιπρεπῆς προκύπτει.

Καὶ οὕτως ἀρχεται τῆς διηγέσεως ὅπου, ἐν μέσῳ τρομερῶν σκηνῶν αἱματοχυσίας, εἰσάγει γλυκυτάτην εἰκόνα γυναικός.

Τὸ ἔαρ τῆς τὸ εἰκοστὸν ἡμέραν τὴν λύπη,

Καθὼς τὸ πνεῦμα τοῦ λιθοῦ τὴν νάρκισσον μαρναίνει.

Ἄλλ' ἔτι σφίζονται ἄβροι τῆς καλλιῆς οἱ τύποι·

Ἐρῶν μόνον ἡ χροιά, ἡ χάρις διαμένει.»

Τὰ ἀδελφικὰ μίσση τοῦ αὐτοχθονισμοῦ καὶ ἑτεροχθονισμοῦ ἔπαυσαν τέλος πάντων μετὰ τῶν διαφορῶν τῆς Ἑλληνικῆς οἰκογενείας μελῶν εἰς μόνος στοχασμός, ἐν καὶ μόνον αἰσθητικῶς κυριεῖται ὅλας τὰς καρδίας. Ὁ Ζαλοκώστας πρὶν ἢ κλείτῃ αἰώνιος ὕπνος τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, εὐχαρίστησε βεβαίως τὸν Κύριον περὶ τούτου· καὶ ἂν ἡ Ἠπειρος ἀπολαύσῃ ποτὲ τὴν αὐτονομίαν ὑπὲρ τῆς ὁποίας παταμούς αἵματος ἔχουσε κατὰ τὸν ἐθνικὸν ἀγῶνα, θέλει βεβαίως τιμῆσαι τὴν μνήμην τοῦ ποιητοῦ αὐτῆς

(*) Τοῦ ποιήματος τούτου ὠριεστάτη πικρὰ μετάφρασις εἰς τὸ Ἰταλικὸν ἐγένετο ὑπὸ τοῦ διασώμου τῆς φιλολογίας καθηγητοῦ Δομηνίου Καπιλλίνου.

διὰ μνημείου μαρτυροῦντος τὴν πρὸς αὐτὸν εὐγνωμοσύνην καὶ ἀγάπην τῆς.

Ἦ, εἶθε, κράζει εἰς τὴν τελευταίαν τοῦ ἄσματος στροφήν, ὅπου νήπιον εἶδα τὸ φῶς τὸ πρῶτον,

Εἶθε κ' ἐγὼ πολεμιστὴς ταχὺν νὰ φέρω πόδα

Ἄλλ' εἰς δικαίως συμπλοκάς, εἰς ἄλλης μάχης Κρότον

Νὰ πῶ

Ἡ εὐχὴ αὕτη δὲν εἰσηκούσθη· ἄλλ' ἡ σκιά τοῦ ποιητοῦ δὲν ἠθέλε παραπονεῖσθαι, ἂν ὁ Θεὸς εἰσηκούσε τὰς εὐχὰς ὅσας ἀπέθυσεν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερώσεως τῆς Ἠπειροῦ καὶ τῆς Θεσσαλίας, τῶν δύο τούτων ἀδελφῶν κατὰ τε τὸ κάλλος, τὴν ἡρωισμόν καὶ τὸ ἐν τῇ δουλείᾳ ἀναξιοπαθές. Ἡ μὲν ἐξ αὐτῶν πρὸ ὀλίγων μνηῶν ἀπέθυσσε κλάδον κυπαρίσσου ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Ζαλοκώστα, ἡ δὲ πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἀναμνησκέται θρηνοῦσα τοῦ ἐνδόξου τοῦ Ῥήγα ὀνόματος.

Ἡ Ἑλλὰς ὀλόκληρος ἠγέρθη ἀπὸ μακροῦ ὕπνου ἀκούσασα τὰ ἄσματα τοῦ Ῥήγα. Εἰς τὰ δάση τῆς Θεσσαλίας τὰ μαγικὰ ταῦτα ἄσματα ἀντήχησαν εἰς τὰ ὦτα τῶν ποιμένων, οἵτινες ἐδράξαν τὰ ὄπλα. Ἀπὸ τῶν κορυφῶν τῶν ὀρέων ἤκουσαν αὐτὰ οἱ κλέπται καὶ κατέβησαν εἰς τὰς πεδιάδας νὰ πολεμήσωσι τὸν ἐχθρόν. Ἄλλ' ὁ ποιητὴς εἶχεν ἐν τῷ στήθει καρδίαν ἠρώος· δὲν περιορίσθη εἰς μόνον τὰ ἄσματα, ἀλλ' ὑπῆρξεν ἀρχηγὸς συνωμοσίας ἧτις πολὺ πρὸ τοῦ 1821, ἐμελλε ν' ἀναστατώσῃ τὴν Ἠπειρον, καὶ ἐκείθεν νὰ ἐκταθῇ εἰς τὰς νήσους καὶ τὴν Πελοπόννησον. Τὸ μεγαλουργόν τοῦτο σχέδιον ἐπροδόθη ὑπὸ τῆς τύχης, καὶ φεύγων τὰς χεῖρας τῶν Τούρκων, ὁ Ῥήγας ἠναγκάσθη νὰ διαβῇ τὰ ὄρια τῶν παραδουναβίων ἡγεμονιῶν καὶ νὰ προσφύγῃ εἰς τὸ τῆς Αὐστριακῆς αὐτοκρατορίας ἔδαφος. Ἐκεῖ συλληφθεὶς καὶ φυλακισθεὶς, ἐπληροφόρηθη ὅτι ἐμελλον νὰ τὸν παραδώσωσιν εἰς τοὺς Τούρκους . . . καὶ ἔσπευσε νὰ ἀπλλαχθῇ τοῦ κινδύνου τούτου διὰ τῆς αὐτοχειρίας.

Ἡ εἰρήνη τοῦ Κυρίου μετὰ σοῦ, ἦρωες τῆς Θεσσαλίας· κατέλιπες εἰς ἡμᾶς ὡς κληρονομίαν τὰ ἄσματά σου, καὶ ἡ Ἑλλὰς ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ τῶν ὑπερτάτων κινδύνων εἶχε καὶ θέλει ἔχει αὐτὰ πάντοτε εἰς τὰ χεῖλη τῆς.

Καὶ ὁ Σολομὸς ὁ τῆς Ζακύνθου αἰοδός, καθιέρωσεν εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος ὕμνον ἀξίον τοῦ ὑψηλοῦ τούτου θέματος. Κεῖται καὶ οὗτος πρὸ δύο ἐτῶν ὑπὸ τὴν ἀνθηρὰν χλόην τῆς μικρᾶς τῆς γεννήσεώς του νήσου, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὁ τῆς ἑλληνικῆς πατρίδος δαίμων ἐφίπταται ἐνθυμούμενος τὰς ἡμέρας καθ' ἃς ἐδύνατο νὰ ὀνομάζῃ αὐτὴν ἰδίαν.

Ἀλλὰ τί ἂν ἐπὶ ξένης κείνται τὰ ὄστα τοῦ προδοθέντος Ῥήγα, ἂν ἡ γῆ ἐντὸς τῆς ὁποίας κοιμᾶται ὁ Σολομὸς δὲν ἀποτελῇ σήμερον μέρος τῆς Ἑλλάδος, ἂν ἡ πατρίς τοῦ Ζαλοκώστα ἐξουσιάζεται ὑπὸ τῶν Τούρκων; Τέκνα ἐνδοξα τῆς ἑλληνικῆς μεγαλοφυίας, εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀνήκετε· καὶ ἂν αὕτη δὲν δύναται νὰ ὀνομάσῃ ἴδιον τὸν τόπον ὅπου ἐγεννήθητε καὶ τὸν τόπον ὅπου τὰ ὄστα ὑμῶν ἀναπαύονται, ἀναμφισβότως δύναται νὰ οἰκαιοποιηθῇ

τὴν καρδίαν καὶ τὸν νοῦν ὑμῶν, διότι οἱ ὑπὸ τῶν συνδιασμῶν τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς συμμάχου αὐτῆς ἰσχύος ὑπαγορευόμενοι νόμοι δὲν δύνανται νὰ καταργήσωσι τοὺς νόμους τοὺς καταχωριθέντας ὑπὸ τοῦ Δημιουργοῦ εἰς τὸν κώδικα τῆς φύσεως, καὶ μέλλοντας θάττον ἢ βράδιον νὰ κυρωθῶσι καὶ ὑπὸ τῆς ἀνθρωπότητος διὰ τῆς σφραγίδος τῆς ἰδίας αὐτῆς συγκαταθέσεως,

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ ΠΑΛΛΗ.

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΜΒΛΕΤΑΙ.

(Συνέχ. καὶ τέλος. ἴδιε φυλλάδ. 232.)

—οοο—

Ἐξεθέσαμεν ἄχρι τοῦδε τοὺς λόγους, δι' οὓς φρονούμεν ὅτι αἱ πολυθρύλλητοι ἐκεῖναι ἱκεσίαι τοῦ Ἀλεξίου πρὸς τοὺς σταυροφόρους οὐδέποτε ἐγένοντο. Ἐξεθέσαμεν ἔπειτα τοὺς λόγους, δι' οὓς πρόδηλον καθίσταται ὅτι τοῦλάχιστον ἡ μόνη σωζομένη περὶ τούτου ἐπιστολὴ τοῦ Ἀλεξίου εἶναι πλαστὴ καὶ ὑποβολιμαία. Περὶερῶν ἤδη εἶναι νὰ ἐξετάσωμεν, πῶς ἐθεώρησαν τὸ ζήτημα τοῦτο οἱ Εὐρωπαῖοι ἱστορικοὶ. Εἴπομεν ἀρχόμενοι ὅτι ἅπαντες θεωροῦσιν ὡς γενομένην τὴν ἱκεσίαν· ἀλλ' οἱ ἐπισημότεροι, καὶ ἰδίως ὁ Wilken, ὁ Heeren, ὁ Schlosser θεωροῦσιν οὐδὲν ἦτον τὸ σωζόμενον τῆς ἐπιστολῆς κείμενον οὐχὶ ὡς γνήσιον, ἀλλ' ὡς ἐν Κύρῳπῃ σχεδιασθέν.

Ἔρχεται ἔπειτα ὁ Γάλλος Michaud· ὁ Γάλλος οὗτος οὐ μόνον τὴν ἱκεσίαν παραδέχεται, ἀλλὰ καὶ τὴν γνησιότητα τῆς ἐπιστολῆς. Τοῦλάχιστον ὅμως ἔχει τὴν εἰλικρίνειαν νὰ ἀναφέρῃ τὰς κατὰ τῆς γνησιότητος ταύτης ἐπενεχθείσας ἐνστάσεις, τὰς ὁποίας καὶ προσπαθεῖ νὰ ἀναιρέσῃ, ἂν καὶ δι' ἀσθενῶν καὶ ὄλως παραλόγων ἐπιχειρημάτων. Ὁ δὲ ἀνὰ χεῖρας νεώτατος τῆς πρώτης σταυροφορίας συγγραφεὺς θεωρεῖ τὰ πάντα ὡς ἀνχμφισβήτητα καὶ οὐδὲ κἂν παρατίθῃ τὰς κατὰ τῆς γνησιότητος τῆς ἐπιστολῆς προταθείσας ἐνστάσεις ἵνα προσπαθῆσῃ ν' ἀνασκευάσῃ αὐτάς. Καὶ οὐδὲ τοῦτο ἀρκεῖ· ἀλλὰ, διὰ νὰ ἐξηγήσῃ πῶς ἡ περὶ τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν περικοπή τῆς περιλήψεως δὲν ἀναφαίνεται ἐν τῷ ὄλῳ κειμένῳ τῆς ἐπιστολῆς, ἀξιοῖ ὅτι ὁ Ἀλέξιος δύο κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἔγραψεν ἐπιστολάς· μίαν, ἧς περίληψιν δίδει ὁ Γουϊβέρτος· καὶ μίαν ἧς τὸ κείμενον δίδουσιν ὁ Μαρτίνος καὶ ὁ Δυράνδος. Ἰστέ, ἐνῶ ὁ Michaud τοῦλάχιστον περὶ μιᾶς ἐλάλει ἐπιστολῆς, ὁ νεώτατος ἱστοριογράφος, τελειοποιῶν τὸ πρᾶγμα, παρατίθῃσιν ἡμῖν δύο. Καὶ προάγεται λοιπὸν τοιοῦτοτρόπως καὶ αὐξάνει ἡ περὶ τοῦ σπουδαίου τούτου ἱστορικοῦ γεγονότος ἀπάτη, τῶν μὲν ἀρχαιοτέρων Γερμανῶν παραδεχομένων τὴν ἱκεσίαν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὴν γνησιότητα τῆς ἐπιστολῆς, ἧτις ἐντούτοις εἶναι ἡ μόνη περὶ τούτου μαρτυρία· τοῦ δὲ μεταγενεστέρου Γάλλου Michaud παραδεχομένου

καὶ τῆς ἐπιστολῆς τὴν γνησιότητα, ἀλλὰ παραθέτοντος τὰς κατ' αὐτῆς ἐνστάσεις, τοῦ δὲ νεωτάτου πάντων οὐδὲ τὰς ἐνστάσεις ἀναφέροντος, καὶ πρὸς τούτους νέαν δευτέραν ἀναπλάττοντος ἡμῖν ἐπιστολήν.

Ἐν γένει δὲ καθ' ὅλην ταύτην τὴν συγγραφὴν τοιαύτη τις ἐπιφαίνεται βαθμιαία ἐπίτασις περὶ τὴν εὐμενῆ μὲν παράστασιν πάντων τῶν ὑπὸ τῶν δυτικῶν πεπραγμένων, περὶ τὴν κατάκρισιν δὲ τῆς τῶν ἡμετέρων διαγωγῆς. Καὶ ἐπειδὴ εὐκαιροῦμεν νὰ ἐνδιατρίψωμεν ἐπὶ μικρὸν ἔτι περὶ ταῦτα, ἰδοὺ μεταξὺ πολλῶν ἄλλων ἕτερον τῆς τοιαύτης τοῦ συγγραφέως διαθέσεως παράδειγμα.

Γνωστὸν εἶναι ὅτι ἐπὶ τῆς πρώτης σταυροφορίας καθ' ἣν ἐποχὴν οἱ σταυροφόροι εἰσῆρχοντο εἰς τὴν Συρίαν, καὶ ἐπῆρχοντο ἐπὶ τὴν πολιορκίαν τῆς Ἀντιοχείας, ὁ τοῦ ὑπερτάτου ἡγεμόνος αὐτῶν ἀδελφὸς Βαλδουίνος, χωρισθεὶς ἀπὸ τοῦ ἄλλου στρατοῦ, ἐπεχείρησεν ἰδίως πρὸς ἀνατολὰς κατακτήσεις καὶ συνεκρότησεν ἰδίαν ἀξιόλογον ἡγεμονίαν, ἧς πρωτεύουσα ὑπῆρξεν ἡ Ἔδεσσα. Ἡ πόλις αὕτη ἦτο κατ' ἐκεῖνο τοῦ χρόνου ἔτι εἰς χεῖρας τῶν Βυζαντινῶν, ὁ δὲ διοικητὴς αὐτῆς Θεόδωρος, μαθὼν τὴν εἰς τὰς πέριξ χώρας προσέλευσιν τοῦ Φράγκου ἡγεμόνος, προσεκάλεσεν αὐτὸν ἵνα ἀπὸ κοινοῦ καταπολεμήσωσι τοὺς Τούρκους. Ὁ σταυροφόρος, εἰσελθὼν οὕτω εἰς τὴν Ἑλληνίδα πόλιν, υἰοθετήθη ὑπὸ τοῦ γέροντος διοικητοῦ· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον, διενεργήσας τὴν δολοφονίαν τοῦ θετοῦ πατρὸς, ἐγένετο κύριος τῆς πόλεως καὶ ἐσφετερίσθη τὴν ὅλην ἀρχὴν. Ἡ τοιαύτη τοῦ Βαλδουίνου διαγωγὴ πολυεθῆ ἐνέφαιεν ἀπιστίαν καὶ προδοσίαν· πρῶτον διότι ἀναφανδὸν παρεβίασε τοὺς ὄρκους οὓς ὤμοσεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ δι' ὧν ὑπέσχετο ν' ἀποδώσῃ τῷ βασιλεῖ Ἀλεξίῳ καὶ αὐτὰς τὰς πόλεις ὅσας ἀπὸ τῶν Τούρκων ἤθελεν ἀνακτήσει, ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ἰδοποιεῖτο Ἑλληνίδα πόλιν· δεύτερον, διότι προσεκάλεσε τὸν φόνον ἀνθρώπου ὃν ὤφειλε νὰ θεωρῆ ὡς πατέρα. Ἰδῶμεν ἤδη πῶς κατὰ μικρὸν διαστράφησαν ἐπὶ τὸ ἐπιεικέστερον καὶ παρεμορφώθησαν τὰ πράγματα ταῦτα ὑπὸ ἱστορικῶν, εἰτινες δὲν εὐρίσκουσι λόγους ἀρκετὰ πικροῦς, ἵνα στιγματίσωσι τὴν τῶν Βυζαντινῶν διπλόην καὶ ἐπιδουλήν, ὅσάκις εὐρωσιν, ἢ καὶ ἀπλῶς ὑποπτέσωσιν ἴχνος τι αὐτῆς.

Τὸ χρονικὸν τοῦ Ματθαίου τοῦ Ἐδεσσινοῦ, ὅπερ εἶναι ἡ μᾶλλον ἀξιόπιστος ἐπὶ τοῦ προκειμένου πηγὴ, ῥητῶς καὶ ἀπρακαλύπτως καταδικάζει τὸν Βαλδουίνον, διότι παρίτησιν αὐτὸν ὡς καταπατησάντα τοὺς ἱερωτάτους τῶν ὄρκων, οὓς πρὸ μικροῦ ὤμοσεν εἰς τὸν θετὸν αὐτοῦ πατέρα καὶ ὡς λαβόντα ἐνεργητικώτατον μέρος εἰς τὴν ἐπαγαγοῦσαν τὸν θάνατον αὐτοῦ συνωμοσίαν. Ἔρχεται ἔπειτα ὁ Michaud ὅστις προσπαθεῖ μὲν νὰ κολάσῃ ὅσον ἐνδέχεται τὸ ἀποτρόπαιον τῆς τοῦ Βαλδουίνου διαγωγῆς, ἀλλ' ὁμολογεῖ ἐν τῷ μεταξῦ, ὅτι αὐτὸς ἐγένωσκε τὴν συνωμοσίαν, ὅτι εἴμπορεῖ τοῦλάχιστον νὰ κατακριθῆ ὡς μὴ ὑπερασπίσας τὸν θετὸν αὐτοῦ πατέρα, καὶ ἐπὶ τέλος ἐπιφέρει ὅτι α ἕνεκα τῶν πλεονεκτημᾶ-